

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ЖКГ

Полякова Н.С. (АДІ ДВНЗ «ДонНТУ», м. Горлівка, Україна)

Дебіторська заборгованість в сучасних умовах функціонування підприємств житлово-комунальної галузі потребує ефективного управління з метою вчасного надходження грошових коштів та загального підвищення ефективності використання коштів. Важливим є питання управління заборгованістю як на стадії її формування, так і на стадії інкасації, у зв'язку з цим актуальним є розробка комплексного механізму управління дебіторською заборгованістю на підприємствах галузі.

Дослідженням даної проблеми займається багато вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, серед них, М.Д. Білик, І.О. Бланк, Л.О. Лігоненко, А.М. Поддєрьогін, Г.Г. Кірейцев, О.С. Стоянова, В.І. Блонська, Н.Б. Толопка, Н.М. Новікова, Л.М. Бражникова, О.С. Іванілов, В.В. Смачило, Є.В. Дубровська. Враховуючи актуальність і невирішеність низки теоретичних питань управління дебіторською заборгованістю постачальників житлово-комунального послуг, виникає необхідність поглиблення теоретичних і методичних розробок, орієнтованих на особливості функціонування підприємств галузі.

Метою дослідження є удосконалення політики управління дебіторською заборгованістю шляхом обґрунтування складових механізму управління формуванням та інкасацією заборгованістю підприємств галузі.

Управління заборгованістю підприємств житлово-комунального господарства передбачає реалізацію двох напрямків, а саме: управління формуванням та управління інкасацією (рис. 1).

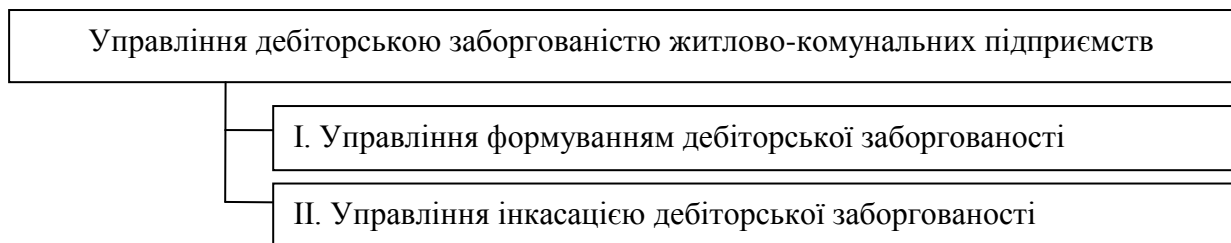

Рис. 1. Складові процесу управління дебіторською заборгованістю підприємств

В рамках реалізації першого напрямку передбачено виконання наступних етапів управління: комплексного аналізу, вибору типу кредитної політики та формування принципів; визначення можливої суми оборотних коштів, що спрямовані в заборгованість; створення картотеки дебіторів та визначення умов кредитування; моделювання наслідків реалізації визначеної кредитної політики; розробка заходів щодо підвищення ефективності використання оборотних коштів, спрямованих в дебіторську заборгованість.

Наступний напрямок виникає за умови, якщо стандарти, встановлені підприємством з надання кредиту споживачам, порушені (що виявилось на останньому етапі першого напрямку процесу управління дебіторською заборгованістю), внаслідок чого строкова заборгованість перетворюється у прострочену. Тому саме на цьому етапі логічним є перехід до другого напрямку управління дебіторською заборгованістю – управління дебіторською заборгованістю, яка не передбачена підприємством, а саме – управління інкасацією дебіторської заборгованості. Цей напрямок є важливим для

підприємств житлово-комунальної сфери, тому що заборгованість у цій сфері створювалась роками і її повернення та упорядкування є важливою задачею керівництва. Напрямок базується на інвентаризації заборгованості, її ранжуванні за строками, забезпеченістю, надійністю повернення. В рамках цього напрямку необхідно розробити план-графік роботи з дебіторами; систематизувати фактори, що обумовлюють швидкість інкасації; впровадити преферентні та заходи рефінансування; оцінити використання інструментів досудового стягнення.

При цьому можуть використовуватися різноманітні методи управління дебіторською заборгованістю, які, базуючись на розробках, можна класифікувати на такі групи [1, с. 162]: юридичні – претензійна робота, досудове переписування, подача позову в господарський суд; економічні – фінансові санкції (штраф, пеня, неустойка), передача в заставу майна і майнових прав, призупинення постачань; психологічні – нагадування по телефону, факсу, пошті, використання ЗМІ чи поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу; фізичні – арешт майна боржника, зроблений органами державної виконавчої служби чи органами наслідку.

Таким чином, ефективне управління дебіторською заборгованістю житлово-комунальних підприємств є комплексним процесом, що передбачає мінімізацію її обсягу та строків інкасації. Удосконалення економічного та фінансового інструментарію системи управління дебіторською заборгованістю житлово-комунального підприємства передбачає розробку ефективних механізмів, направлених на оптимізацію обсягів і структури заборгованості, формування ефективних принципів та стандартів кредитної політики, скерованих на підвищення ефективності використання капіталу підприємства, вкладеного в дебіторську заборгованість, а також побудову ефективної системи управління інкасацією дебіторської заборгованості з оптимальною швидкістю її погашення, мінімальними ризиками та максимальним результатом функціонування підприємства житлово-комунального господарства.

Напрямок подальших досліджень має стати розробка практичних рекомендацій впровадження запропонованих теоретичних напрямків і механізмів управління дебіторською заборгованістю на підприємствах житлово-комунальної галузі, а також підходів до оцінки економічного ефекту від удосконалення управління дебіторською заборгованістю та оборотних коштів підприємств галузі в загалі.

Список літератури: 1. Іванілов О.С. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства / О.С. Іванілов, В.В. Смачило, Є.В. Дубровська // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №1 (67). – С. 156–163. 2. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / М.Д. Білик // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 24–36. 3. Блонська В.І. Вдосконалення управління дебіторською заборгованістю торговельних підприємств в умовах дефіциту оборотних коштів / В.І. Блонська, Н.Б.Толопка // Наука й економіка. – 2009. – №4 (16). – С. 65–74. 4. Бражникова Л.Н. Финансовый механизм управления дебиторской задолженностью коммунального предприятия / Л.Н. Бражникова // Менеджер: ДонДУУ. – 2008. – №4 (46). – С. 133–136. 5. Гоцуляк С.М. Методи управління дебіторською заборгованістю / С.М. Гоцуляк // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – Одеса: ОДЕУ. – 2004. – № 18. – С. 69–74. 6. Дубровська Є.В. Теоретичні положення управління дебіторською заборгованістю / Є.В. Дубровська // Економіка и управление. – 2009. – № 4. – С. 16–20.